

עמדת סגל

כ"ח שבט תשפ"ד

07 פברואר 2024

עמדות סגל הרשות המובאות להלן הינן עמדות מקצועיות המשקפות החלטות ועמדות של הסגל בסוגיות הנוגעות ליישום דיני ניירות ערך. תוכן העמדות המפורסמות מנחה את הרשות והסגל בהפעלת סמכותם והציבור יוכל להשתמש בהן ולהחליט בנסיבות דומות.

החלטה מספר 4-99 בעניין קיום מנחים לבחינת מהותיות של טעות בדוחות כספיים ועמדה משפטית מספר 24-105 בדבר אופן פרסום דוחות כספיים מתוקנים

החלטה מספר 4-99 ועמדה משפטית מספר 24-105 עודכנו בחודש פברואר 2024. הנוסח שלהלן הוא הנוסח המעודכן.

רקע

בחודש דצמבר 2005 פרסם סגל רשות ניירות ערך ("הרשות") את החלטה מספר 4-99 בנושא מהותיות לצורך תיקון טעויות בדוחות כספיים (להלן: "ההחלטה הקודמת"), אשר קבעה קווים מנחים לבחינת מהותיות כאמור. ההחלטה הקודמת עודכנה בשנים 2013 ו-2016.

סגל הרשות החליט בחודש פברואר 2024 להחליף את העמדה בנוסח חדש אשר משקף את עמדתו העדכנית של הסגל בנוגע לאופן שבו יש להעריך אם טעות בדוחות הכספיים היא מהותית. העמדה החדשה אף כוללת התייחסות לנושאים שאליהם ההחלטה הקודמת לא התייחסה בצורה מפורשת.

החידושים והשינויים העיקריים בהחלטה זו בהשוואה להחלטה הקודמת הם:¹

א. הובהר כי במקרים חריגים יש לבחון את המבחן התוצאתי בהשוואה לרווח אלטרנטיבי ששונה מהרווח בפועל.

¹ הפירוט להלן אינו כולל את כלל השינויים ביחס להחלטה הקודמת וכן כולל תיאור תמציתי בלבד. לפיכך אין להסתמך על התיאור להלן לשם הסקת עמדת הסגל בעניין ניתוח מהותיות אלא יש להסתמך אך ורק על המפורט בעמדה גופה.

- ב. במסגרת תיאור המבחנים האיכותיים נכללה התייחסות מפורטת לאופן ניתוח מהותיות בסוגים שונים של טעויות שאינן משפיעות באופן מהותי על הרווח ועל ההון (כגון טעויות ברוטו-נטו, טעויות בביאור מגזרים וטעויות המשפיעות על מדדי NON-GAAP).
- ג. חודד שהחזקות הכמותיות והחזקות האיכותיות אינן תנאים מצטברים אלא תנאים חלופיים למהותיות ולכן אי-התקיימות החזקות האיכותיות כשלעצמה אינה מספיקה כדי להכריע שטעות שעמדה בחזקות הכמותיות אינה מהותית.
- ד. נקבעו כללים ברורים יותר למקרים שבהם ניתן לסתור את החזקות הכמותיות ולקבוע כי טעות אינה מהותית אף שהתקיימו החזקות הכמותיות (לדוגמא – האפשרות לנתח טעות הנוגעת לאירוע חד פעמי אך ורק לפי המבחן המאזני).
- ה. הובהר האופן שבו יש לבחון את החזקות הכמותיות בקשר לטעות בדוחות כספיים לתקופת ביניים וכן נקבעו גדרים פשוטים וברורים יותר לאופן שבו ניתן לסתור את החזקות הכמותיות במקרים אלו.
- ו. שונתה רשימת המקרים שבהם טעות היא מהותית בשל שיקולים איכותניים – צומצמה הרשימה כך שלא תכלול מבחנים שונים שמניסיון הסגל אינם רלוונטיים כל כך לטעויות שנמצאות בדוחות כספיים בישראל ולצד זאת נוספו מקרים נוספים שלא נכללו בהחלטה הקודמת בפירוש (כגון השפעה על החובה לצרף תזרים מזומנים חזוי).
- ז. נקבעו כללים לאופן בחינת מהותיות טעות בדוחות שאינם הדוחות המאוחדים של התאגיד.
- כמו כן על מנת לסייע לתאגידים מדווחים ביישום ההחלטה, ההחלטה כוללת דוגמאות רבות למצבים היפותטיים שנועדו להמחיש כיצד על תאגיד ליישם את האמור בהחלטה. הדוגמאות לא נועדו להמחיש את האופן היחיד ליישום ההחלטה. כמו כן, על אף שחלק מההיבטים של הדוגמאות יכולים להופיע במקרים שייבחנו בפועל, יש להעריך את מכלול העובדות וההנסיבות הרלוונטיות בעת יישום ההחלטה.

חלק א – בחינת מהותיות של טעות בדוחות הכספיים

1. הקדמה

הדוחות הכספיים של תאגיד מהווים חלק מרכזי מהליך הדיווח הכספי של התאגיד. מטרת הדוחות הכספיים היא לספק מידע לגבי המצב הכספי, הביצועים והשינויים במצב הכספי של התאגיד, אשר יהא שימושי למגוון רחב של משתמשים בקבלת החלטות כלכליות.

קיומן של טעויות מהותיות בדוחות עלול לפגום ביכולתם של המשתמשים בדוחות הכספיים לנתח ולהעריך את ביצועי התאגיד. לפיכך, על מנת להבטיח את אמינות ומהימנות הדיווחים הכספיים של תאגידים, ואת יכולת המשתמשים לקבל החלטת השקעה באופן מושכל על בסיסם, מובאת עמדת סגל זו שעניינה בקביעת קווים מנחים לזיהוי טעות מהותית בדוחות הכספיים, וקביעת כללים לעניין פרסום מחדש של דוחות כספיים מתוקנים וגילוי בקשר לטעויות בדוחות הכספיים.

תקן חשבונאות בינלאומי מספר 8, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות (להלן – "IAS 8"), קובע כי טעויות בדוחות כספיים יכול שתהיינה בקשר להכרה, מדידה, הצגה או גילוי של פריטים בדוחות הכספיים. דוחות כספיים אינם מציינים באופן מלא לתקני דיווח כספי בינלאומיים, אם הם כוללים טעויות מהותיות, או אם הם כוללים טעויות שאינן מהותיות שבוצעו במכוון על מנת להשיג הצגה מסוימת של המצב הכספי, תוצאות הפעולות או תזרימי המזומנים של התאגיד.

"טעויות בתקופת דיווח קודמת" (Prior period errors) מוגדרות ב IAS 8 כהשמטות מדוחות כספיים או הצגות מוטעות בדוחות כספיים של ישות לתקופות קודמות, אחת או יותר, הנובעות מכשל בשימוש או משימוש לא נאות במידע מהימן אשר:

- (א) היה זמין במועד שבו הדוחות הכספיים לאותן תקופות אושרו לפרסום; וכן
 - (ב) ניתן היה לצפות באופן סביר שהוא יושג ויובא בחשבון בהכנת אותם דוחות כספיים ובהצגתם.
- טעויות אלה כוללות את השפעתן של טעויות מתמטיות, של טעויות בישום מדיניות חשבונאית, של השמטות ופרשנויות מוטעות של עובדות וכן של תרמיות.

בהגדרת המונח מהותי בתקן חשבונאות בינלאומי 1, הצגת דוחות כספיים (אליו מפנה IAS 8 בהקשר של הגדרת מהותי), נקבע כי מידע הוא מידע מהותי כאשר השמטתו או הצגתו באופן מטעה, עלולות להשפיע על אופן קבלת החלטות כלכליות על ידי משתמשים על בסיס הדוחות הכספיים. כמו כן, מובהר כי המהותיות תלויה בגודל (נדבך כמותי) ובמהות ("nature", נדבך איכותני) של

הטעות בהתחשב במכלול הנסיבות.² לדוגמא, קיומם של שיקולים איכותניים עשוי להפחית את הספים הכמותיים לטעות מהותית.³

2. נדבך כמותי לבחינת מהותיות של טעות

א. החזקות הכמותיות:

לעמדת סגל הרשות, חזקה כי טעות אשר עוברת את הספים הכמותיים הבאים (להלן – "הספים הכמותיים"), מהווה טעות מהותית -

- (1) סכום הטעות ברווח או הפסד הנקי המיוחס לבעלים של החברה האם מהווה 5% או יותר מהרווח או הפסד הנקי (בערכים מוחלטים), המיוחס לבעלים של החברה האם; או-
- (2) סכום הטעות ברווח או הפסד הכולל המיוחס לבעלים של החברה האם מהווה 5% או יותר מהרווח או הפסד הכולל (בערכים מוחלטים), המיוחס לבעלים של החברה האם; (סעיפים (1) ו-(2) יקראו להלן - "הספים הכמותיים התוצאתיים") או-

- (3) סכום הטעות בהון המיוחס לבעלים של החברה האם, מהווה 5% או יותר מההון המיוחס לבעלים של החברה האם (בערכים מוחלטים) (להלן - "סף כמותי מאזני").

הסף הכמותי המאזני מבוסס על כך שהון התאגיד מהווה אינדיקטור מרכזי לשווי התאגיד וליכולתו לשרת את התחייבויותיו ולפיכך חזקה כי טעות בשיעור של 5% בנתון זה היא טעות מהותית. הספים הכמותיים התוצאתיים מבוססים על ההנחה שרווחי התאגיד משמשים בסיס מרכזי להערכות המשתמשים את הרווחיות העתידית של התאגיד. רווחיותו העתידית של התאגיד (המשמשת בסיס גם להערכת תזרימי המזומנים העתידיים) הוא נתון מרכזי לקביעת שווי התאגיד ולהערכת יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו ולפיכך חזקה כי טעות בשיעור של 5% בנתון זה היא טעות מהותית.

² ר' סעיף 7 ל- IAS1:

"Information is material if omitting, misstating or obscuring it could reasonably be expected to influence decisions that the primary users of general purpose financial statements make on the basis of those financial statements, which provide financial information about a specific reporting entity.

Materiality depends on the nature or magnitude of information, or both. An entity assesses whether information, either individually or in combination with other information, is material in the context of its financial statements taken as a whole"

(סימונים אינם במקור)

³ בעניין זה ר' סעי' 52-55 במסמך 2 Making Materiality Judgements Practice Statement שפורסם על ידי ה IASB בספטמבר 2017 ("Practice Statement"). בסעי' 54 נכתב:

"The presence of a qualitative factor lowers the thresholds for the quantitative assessment. The more significant the qualitative factors, the lower those quantitative thresholds will be."

ב. כללים נוספים בנוגע לספים הכמותיים התוצאתיים –

חישוב בדוחות לתקופת ביניים - כאשר התגלתה טעות בדוחותיו הכספיים של תאגיד לתקופת ביניים, על התאגיד לבחון את סכום הטעות ביחס לרווח או הפסד (הן הנקי והן הכולל) של כל אחת מהתקופות הבאות: (1) תקופת הביניים שבה חלה הטעות; וכך- (2) התקופה המצטברת מתחילת השנה בה חלה הטעות ועד למועד הדוחות הכספיים לתקופת הביניים. מצא התאגיד כי הטעות מקיימת את הספים הכמותיים התוצאתיים ביחס לאחת מן התקופות האמורות, חזקה כי הטעות מהותית.⁴

שימוש ברווח אלטרנטיבי – בעת חישוב הספים הכמותיים, לעיתים נדרש לבחון את הספים הכמותיים התוצאתיים ביחס לנתונים שונים מאלו שקיימים בפועל שכן ביצוע המבחן ביחס לנתונים בפועל יביא לתוצאה שאינה מתאימה לתכלית מבחן זה (הערכת השפעת הטעות על משתמשים בדוחות הכספיים). לדעת הסגל יש להשתמש ברווח או רווח כולל אלטרנטיבי כאשר הרווח בפועל מושפע מעניינים חד פעמיים וזאת מתוך מטרה לבחון את סכום הטעות ביחס לרווחיות שמייצגת באופן טוב יותר את הביצועים העתידיים של התאגיד. עניין מהווה עניין חד-פעמי כאשר הוא מטבעו חריג ואינו מחזורי בפעילות החברה ולפיכך אינו צפוי להשפיע על תחזית של משקיעים לגבי ביצועים עתידיים של התאגיד ("עניין חד פעמי").⁵ יודגש כי השימוש ברווח אלטרנטיבי חלף הרווח בפועל ייעשה במקרים חריגים ומובהקים בלבד.

דוגמא 1

חברה אבג ("החברה") עוסקת בנדל"ן מניב. החברה השקיעה בעבר במניות של חברת הזנק בתחום ניהול נכסי נדל"ן מניב ("חברת הזנק"). משקיע החליט לרכוש את חברת הזנק והחברה מכרה את המניות שהחזיקה והכירה ברווח משמעותי ("רווח חד פעמי"). לאחר מספר חודשים החברה מצאה כי באותה תקופת דיווח היא לא הכירה במלוא עלות המכר מפעילות השכרת הנכסים עקב טעות ברישום חשבוניות ספקים. השפעת הטעות על הרווח הנקי והכולל הייתה נמוכה מ- 5%. עם זאת, אם מנטרלים את הרווח בגין מכירת מניות חברת הזנק השפעת הטעות על הרווח הנקי והכולל הייתה גבוהה מ- 5%. ההשקעה שמומשה הייתה ההשקעה היחידה של החברה בחברות הזנק. החברה לא מתכננת השקעות נוספות בחברות הזנק, ולהערכתה, ברמת ודאות גבוהה מאוד, בהערכת הביצועים העתידיים של החברה משקיעים היו מנטרלים את הרווח שנרשם בעקבות מימוש ההשקעה בחברת הזנק מתוך התייחסות אליו כאל רווח חד-פעמי. משכך, החברה הסיקה שמדובר בטעות שמקיימת את הספים הכמותיים התוצאתיים.

⁴ בעניין זה ר' סעי' 84-85 ל- Practice Statement. בסעי' 85 נכתב:

"In making materiality judgements on its interim financial report, an entity focuses on the period covered by that report, that is: (a) it assesses whether information in the interim financial report is material in relation to the interim period financial data, not annual data. (b) **it applies the materiality factors on the basis of both the current interim period data and also, whenever there is more than one interim period (eg in the case of quarterly reporting), the data for the current financial year to date.** (c) it may consider whether to provide in the interim financial report information that is expected to be material to the annual financial statements..." (ההדגשות אינן במקור)

⁵ סממן להיותו של עניין חד פעמי הוא שהעניין האמור או עניין דומה לו לא התרחש בשנתיים האחרונות ולא צפוי להתרחש בשנתיים הבאות.

מקרה אחר בו על החברה יהיה לבחון את הספים הכמותיים ביחס לנתונים אלטרנטיביים הוא מקום בו הנתונים בדוחות אינם משקפים את מצבה של החברה נכון למועד פרסום הדוח כך שבחינת הטעות ביחס לנתונים אלו יוביל להערכה שגויה של מהותיות הטעות.

דוגמא 2

חברה אבג ("החברה") היא חברה קמעונאית ובנוסף קיימת לה פעילות בהיקף בלתי מהותי (ביחס לפעילות הקמעונאית) בתחום הנדל"ן המניב. בחודש דצמבר של השנה מכרה החברה את כל פעילותה בתחום הקמעונאית ואף חילקה את תמורת המכירה כולה כדיבידנד לבעלי מניותיה כך שנכון ליום 31.12 נותרה בחברה רק פעילות הנדל"ן ללא נכסים עודפים או התחייבויות פיננסיות. לאחר פרסום הדוחות מצאה החברה כי שכחה לכלול הוצאה בתחום הנדל"ן אשר משפיעה בשיעור של 2% על הרווח שהוכר בדוחות אך בשיעור של מעל 5% מהרווח מפעילות הנמשכת (פעילות הנדל"ן). החברה הגיעה למסקנה כי לאור כך שנכון למועד פרסום הדוח שווי החברה מבוסס אך ורק על פעילות הנדל"ן, עליה לנתח את הטעות ביחס לרווח מהפעילות הנמשכת (הנדל"ן המניב) ולפיכך לראות בטעות כזו העוברת את הספים הכמותיים.

3. נדבך איכותי לבחינת מהותיות של טעות

מהותיות של טעות נגזרת גם ממהותה (nature) ולא רק מגודלה הכמותי. על כן, בחינה של שיקולים איכותניים למהותיות של טעות, עשויה להביא למסקנה לפיה הטעות היא מהותית, **על אף ששיעורה נופל מן הספים הכמותיים המפורטים לעיל**. את המקרים האלו ניתן לחלק לשלושה סוגים:

א. טעות שמשפיעה באופן מהותי על נתונים אחרים (שאינם הרווח הנקי והכולל או ההון העצמי) בדוחות הכספיים ו/או יחסים פיננסיים ומדדי ביצוע משמעותיים המשמשים משקיעים.

ב. טעות שהיא מהותית משיקולים איכותניים.

ג. טעות במידע הנכלל בביאורים.

להלן פירוט ביחס לכל אחד מהסוגים:

א. **טעות שמשפיעה באופן מהותי על נתונים אחרים בדוחות הכספיים ו/או יחסים פיננסיים**

ומדדי ביצוע משמעותיים המשמשים משקיעים

במקום שבו התגלתה טעות בנתונים כמותיים אשר כתוצאה ממהותם וללא קשר לגודלם אין הם משפיעים על הרווח או על ההון, על התאגיד לבחון, בהתאם לעקרון המפורט בהקדמה האם הטעות היא מהותית. במסגרת זו על התאגיד לבחון את:

(א) שיעור הטעות ביחס לסעיף המושפע ומהותיות הסעיף המושפע.

(ב) השפעת הטעות על מגמות בין תקופות.

(ג) השפעת הטעות על יחסים פיננסיים ומדדי ביצוע משמעותיים.

להלן דוגמאות לסוגים שכיחים של טעויות כאמור:

טעויות ברוטו/נטו – טעויות מסוגים מסוימים עשויות להשפיע על סך הכנסות התאגיד ושיעור הרווחיות או על סך המאזן ויחסים הנגזרים ממנו (כגון שיעור מינוף) אף מבלי להשפיע מהותית על הרווח וההון של התאגיד. ההחלטה האם הטעות עולה לכדי טעות מהותית תלויה במכלול ההשפעות הכמותיות של הטעות. ככלל, אם השפעה של הטעות על סך ההכנסות, על סך המאזן, שיעור הרווחיות, על יחסים פיננסיים המשמשים משקיעים או על מגמות הנגזרות מהדוחות הכספיים היא מהותית למשתמשים בדוחות הכספיים (לאו דווקא לפי מבחן כמותי של חמישה אחוזים), אזי חזקה שהטעות היא מהותית.

דוגמא 3

חברה אבג ("החברה") היא חברה בתחום הקמעונאות. החברה בחנה מחדש את מאפייני ההתקשרות שלה עם ספק מהותי והסיקה כי בהתאם להוראות תקני החשבונאות המקובלים, החברה שימשה כ"סוכן" ולא כ"ספק עיקרי" במכירת חלק מהמוצרים. משכך, היה עליה להכיר ברווח הגולמי שהופק מהפעילות (בהתאם לדוחות השגויים) כהכנסה (סכום נטו) חלף הכרה כהכנסה במלוא התמורה (סכום ברוטו) ובעלות המכר בהתאם. תיקון הטעות גרם לשיעור הצמיחה בהכנסות בכל אחת מהשנתיים האחרונות לרדת מצמיחה של 10%, שיעור צמיחה דומה לזה ששרר בחברה בשנים קודמות, ל-2% בלבד, שיעור צמיחה בהכנסות שהוא נמוך משמעותית מזה ששרר בחברה בעבר. הטעות לא השפיעה על הרווח (הנקי והכולל) וההון של החברה. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשים לב להשפעה המהותית על מגמת הצמיחה בהכנסות אשר מהווה מדד משמעותי בניתוח תוצאות החברה.

דוגמא 4

בנתוני דוגמא 3, הניחו כעת כי הטעות לא השפיעה באופן מהותי על מגמות הצמיחה בהכנסות. עם זאת, הטעות הובילה להצגת שיעור רווחיות גולמית נמוך באופן משמעותי מזה המקובל בענף. תיקון הטעות הוביל להצגת שיעור רווחיות גולמית הדומה למקובל בענף. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשים לב להשפעה המהותית על שיעור הרווחיות הגולמית אשר מהווה מדד משמעותי בניתוח תוצאות החברה.

דוגמא 5

חברה אבג ("החברה") מחזיקה בכ-40% מחברה דהו ("החברה המוחזקת") וטיפלה בה כחברה כלולה. בעת עריכת הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת, החברה בחנה מחדש האם קיימת לה שליטה בחברה המוחזקת ומצאה שעל אף שיעור ההחזקה האמור, קיימת לה שליטה בחברה המוחזקת. לפיכך היה עליה לאחד את נכסי והתחייבויות החברה המוחזקת בדוח על המצב הכספי. כתוצאה מהתיקון, שיעור המינוף בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה השתנה והתקרב משמעותית לסף שנקבע לאמת המידה של אגרות החוב. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשים לב להשפעה המהותית על שיעור המינוף של החברה.

דוגמא 6

בנתוני דוגמא 5 לעיל הניחו כעת שתיקון הטעות לא השפיע באופן מהותי על שיעורי המינוף. עם זאת, איחוד הנתונים הכספיים של החברה המוחזקת גרם להצגת הכנסות גבוהות יותר בשיעור של כ-20% וגידול בשיעור דומה בעלות המכר. לא היתה השפעה על שיעור הרווח הגולמי. הטעות לא השפיעה על הרווח (הנקי והכולל) וההון של החברה המיוחס לבעלים. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשים לב להשפעה המהותית על ההכנסות אשר מהווה מדד תפעולי משמעותי בניתוח תוצאות החברה.

דוגמא 7

חברה אבג ("החברה") מחזיקה בזכויות בהון של חברה דהו ("החברה המוחזקת"). החברה איחדה את דוחות החברה המוחזקת והציגה השקעה של צד ג' כזכויות שאינן מקנות שליטה. בעת עריכת הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת, החברה בחנה מחדש את אופן הצגת השקעה של צד ג' ומצאה כי יש להציג את ההשקעה כהתחייבות חלף השקעה בהון. הטעות השפיעה באופן זניח על ההון, הרווח והרווח הכולל המיוחסים לבעלים של החברה האם. כתוצאה מהתיקון, שיעור המינוף של החברה גדל מ-20% ל-30%.

המינוף השכיח בענף בו החברה פועלת הינו כ- 50%. החברה הסיקה שמדובר בטעות לא מהותית וזאת בשים לב לכך ששיעור המינוף שלה נותר נמוך ביחס לענף, אין בגידול בשיעור המינוף כדי להעיד על שינוי ביכולת החברה לשרת את התחייבויות הפיננסיות שלה ואינו בעל השפעה מהותית על ניתוח מצבה הפיננסי.

טעות סיווג – טעות סיווג עלולה להשפיע באופן משמעותי על יחסים פיננסיים או על מדדי ביצוע משמעותיים הנובעים מהדוחות הכספיים. טעויות מסוג זה עלולות להשפיע באופן משמעותי על ניתוח תוצאות החברה או על ניתוח יכולת שירות החוב של החברה, גם מקום בו הן אינן משפיעות על הרווח וההון. במקרים אלו חזקה כי הטעות תיחשב למהותית.

דוגמא 8

חברה אבג ("החברה") היא חברה בתחום קמעונאות מזון. החברה סיווגה בטעות הוצאות מסוימות לעלות המכר חלף סיווג להוצאות מכירה ושיווק. הטעות אינה משפיעה על הרווח וההון אך משפיעה על הרווח הגולמי כך שבעקבות תיקון הטעות, שיעור הרווח הגולמי גדל באופן משמעותי מכ- 21% לכ- 28% והפך משיעור רווחיות הנמוך בענף לשיעור הרווחיות מהגבוהים בענף. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשים לב להשפעה המהותית על שיעור הרווח הגולמי המהווה מדד משמעותי בניתוח תוצאות החברה.

דוגמא 9

חברה אבג ("החברה") התקשרה עם מוסד בנקאי לנטילת הלוואה. הסכם הלוואה קבע אמות מידה פיננסיות בהן מחויבת החברה לעמוד, כאשר במקרה של הפרתן, הבנק רשאי להעמיד את הלוואה לפירעון מיידי. בדוחות השנתיים החברה הפרה אמת מידה פיננסית, אולם סיווגה בטעות את הלוואה במסגרת התחייבויות לזמן ארוך חלף סיווגה במסגרת התחייבויות לזמן קצר. תיקון הטעות הביא להעמקה מהותית בגירעון בהון החוזר של החברה. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשים לב להשפעה המהותית על ההון החוזר המהווה מדד משמעותי בניתוח יכולת החברה לשרת את התחייבויותיה.

דוגמא 10

חברה אבג ("החברה") היא חברה בתחום הנדל"ן המניב. לאחר פרסום הדוחות החברה גילתה שהיוונה בטעות עלויות מסוימות לנכסים המניבים⁶ חלף זקיפתן כהוצאות תפעוליות בדוח רווח או הפסד. הטעות לא השפיעה על ההון והרווח (הנקי והכולל) אך השפיעה באופן משמעותי על ה- FFO שירד בעקבות התיקון בכ- 10%. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשים לב להשפעה המהותית על מדד ביצוע עיקרי של החברה.

טעות בדוח על תזרימי מזומנים של החברה – במקרים מסוימים טעות עלולה להשפיע באופן מהותי על תזרים המזומנים של החברה, ובפרט תזרים מזומנים מפעילות שוטפת. טעות מסוג זה עלולה להשפיע באופן משמעותי על ניתוח תוצאות ויכולת שירות החוב של החברה, ולפיכך להיחשב לטעות מהותית אף שאינה משפיעה על הרווח וההון.

דוגמא 11

חברה אבג ("החברה") סיווגה בטעות במסגרת דוח על תזרימי מזומנים תזרים מרכישת קרקע, אשר מוצגת כמלאי, כתזרים מזומנים מפעילות השקעה חלף תזרים מזומנים מפעילות שוטפת. תיקון הטעות שינה את תזרים המזומנים מפעילות שוטפת מתזרים חיובי משמעותי לתזרים שלילי. החברה הכירה בטעות כטעות

⁶ היוון ההוצאות לנכסים המניבים הוביל להקטנת רווחי השערוך מחד ולהקטנת הוצאות הנהלה וכלליות באותו הסכום מאידך.

מהותית שכן בנסיבותיה של החברה הטעות השפיעה באופן משמעותי על ניתוח יכולת שירות החוב של החברה בעיני מחזיקי אגרות החוב.

דוגמא 12

בנתוני דוגמא 11 לעיל הניחו כעת שתיקון הטעות שינה את תזרים המזומנים מפעילות שוטפת מתזרים חיובי בסכום זניח לתזרים שלילי בסכום זניח. החברה הסיקה שהטעות לא מהותית שכן בנסיבותיה של החברה הטעות לא השפיעה באופן משמעותי על ניתוח יכולת שירות החוב של החברה בעיני מחזיקי אגרות החוב ולא הובילה להתקיימות שיקולים איכותניים, כגון: צירוף תזרים חזוי או הפרת אמות מידה.

מקרים אחרים - לצד סוגי המקרים המתוארים לעיל, קיימים מקרים אחרים בהם טעות עלולה להשפיע באופן מהותי על יחסים פיננסיים או מדדי ביצוע תפעוליים שמשקיעים נוהגים לבחון בקשר לתאגידים הפועלים בענף הפעילות של התאגיד. טעויות מסוג זה עלולות להשפיע באופן משמעותי על ניתוח תוצאות החברה או על ניתוח יכולת שירות החוב של החברה, גם מקום בו הן אינן משפיעות על הרווח וההון. במקרים כאלו הטעות תיחשב לטעות מהותית.

דוגמא 13

חברה אבג ("החברה") מפרסמת ומנתחת בדוח הדירקטוריון לדוחות השנתיים את תוצאות הרבעון הרביעי לצד תוצאות השנה השוטפת. לצד הגילוי האמור החברה גם נוהגת לנתח מדדי ביצוע ביחס לתוצאות רבעון רביעי וזאת לאור החשיבות שהמשקיעים מייחסים לנתוני הרבעון האחרון ככאלו המשקפים בצורה טובה אומדן ותחזית לתוצאות העתידיות של החברה. לאחר פרסום הדוחות החברה גילתה טעות בסך ההכנסות שנרשמו ברבעון הרביעי. הטעות מקטינה את הרווח השנתי ב-3% ואת הרווח לרבעון הרביעי ב-12%. הטעות מקטינה בכ-10% את תוצאת אחד ממדדי הביצוע שהחברה מציגה ביחס לתוצאות הרבעון הרביעי. החברה הסיקה שמדובר בטעות מהותית וזאת בשם לב להשפעה המהותית על תוצאות הרבעון הרביעי אשר, כאמור לעיל, משקפות בצורה טובה אומדן ותחזית לתוצאות העתידיות של החברה.

ב. טעות אשר היא מהותית משיקולים איכותניים

במקרים מסוימים, עלולה טעות שאינה משפיעה באופן מהותי על נתונים בדוחות הכספיים להיחשב מהותית מבחינה איכותנית וזאת מחמת שקיומה של הטעות משפיע על נושאים אחרים הקשורים לתאגיד באופן מהותי. לדוגמא:

- (1) טעות שהשפיעה על עמידת התאגיד בדרישות רגולטוריות;
 - (2) טעות שהשפיעה על עמידת התאגיד באמות מידה פיננסיות או בדרישות חוזיות אחרות;
 - (3) טעות שהביאה להשפעה על תגמולי ההנהלה, למשל על ידי עמידה ביעדים שנקבעו המזכים את ההנהלה בתגמולים;
 - (4) טעות שהביאה לכך שהתאגיד לא צירף גילוי בדבר תזרים חזוי מכח תקנה 10 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 ("התקנות") או לא צירף הערכת שווי מהותית מאוד או דוחות חברה כלולה או דוחות חברה נערכת או לא כלל גילוי בביאורים לדוחות הכספיים בדבר ספקות משמעותיים לגבי הנחת העסק החי;
 - (5) טעות שעלולה להסוות פעולה בלתי חוקית של התאגיד;
 - (6) טעות הנוגעת לצדדים קשורים.
- יובהר כי דוגמאות אלו אינן מהוות רשימה ממצה של השיקולים האיכותניים שנדרש לבחון.

ג. טעות במידע הנכלל בביאורים

IAS 8 קובע כי טעויות יכולות להיות בהקשר של "הכרה, מדידה, הצגה או גילוי של רכיבים של הדוחות הכספיים". משכך יש לבחון, בהתאם לעקרונות המפורטים בהקדמה האם טעות במידע הנכלל בביאורים, ובפרט בביאור מגזרים, היא טעות מהותית.

חזקות לבחינת מהותיות טעות בביאור מגזרים

1. טעות מדידה - מהותיות הטעות בנתוני מגזר (לעניין החזקות הכמותיות) תיבחן תוך שילוב של גודל הטעות, בהתאם לשיקולים המוצגים לעיל, וגודל המגזר.

באין נסיבות מיוחדות ניתן להניח שתאגיד יעריך את גודל המגזר בהתאם ליחס שבין רווחי המגזר המדווחים לבין סך רווחי המגזרים ובהתאם לכך יקבע את רף המהותיות. כך לדוגמא, לגבי מגזר שרווחיו מהווים 50% מסך רווחי המגזרים, הספים התוצאתיים המוצגים לעיל שבעזרתם בוחנים את מהותיות הטעות, יוכפלו ב-2 כך שהסף יעמוד על 10% מסך רווחי המגזר. כמו כן, לגבי מגזר שרווחיו מהווים 10% מסך רווחי המגזרים, הספים המוצגים לעיל שבעזרתם בוחנים את מהותיות הטעות, יוכפלו ב-10, כך שהסף יעמוד על 50% מסך רווחי המגזר.

דוגמא 14

חברה אבג ("החברה") היא חברת אופנה. בתקופת הדיווח הקודמת הכנסות אחד ממגזרי החברה, מגזר אופנת הבית ("המגזר") הוצגו באופן שגוי בסכום גבוה מידי. תיקון הטעות הוביל לקיטון בשיעור של כ- 10% ברווח המדווח של המגזר. במקרה זה לא התקיימו החזקות הכמותיות ביחס לרווח (הפסד) ולרווח (הפסד) הכולל של החברה. החברה סבורה כי הדרך הראויה להעריך את חלק המגזר ביחס לכלל פעילותה הוא לפי היחס שבין רווחי המגזר המדווחים לבין סך רווחי המגזרים. רווחי המגזר מהווים 25% מרווחי המגזרים ולפיכך, רף המהותיות צריך להיות מוכפל פי 4, כך שהרף יעמוד על 20% מסך רווחי המגזר. כיוון ששיעור הטעות היה נמוך יותר, 10%, לא מתקיימת החזקה לעניין היות הטעות מהותית.

דוגמא 15

בנתוני דוגמא 14 לעיל הניחו כעת שרווחי המגזר מהווים 67% מרווחי המגזרים ולפיכך, רף המהותיות צריך להיות מוכפל פי 1.5. במקרה זה חזקה כי הטעות מהותית.

במקרה של טעות שמהותה הסטת רווחים בין מגזרים, ככלל לא יהיה זה ראוי להתייחס לטעויות כטעויות מקזזות, שכן משתמשים עשויים להניח הנחות ותחזיות שונות ביחס לכל מגזר ולפיכך השפעת הגידול ברווח של מגזר אחד לא תתקזז בהכרח בהשפעה הנגדית של קיטון ברווחי מגזר אחר. עם זאת, בטעויות מסוג זה, אם הטעות בנתוני כל מגזר בפני עצמו אינה טעות מהותית (לפי החזקה לעיל), לא יהיה נדרש לבחון את ההשפעה המצטברת של הטעות על כל המגזרים.

דוגמא 16

חברה אבג ("החברה") היא חברת אופנה. לחברה מספר מגזרי דיווח ובהם מגזר אופנת הבית ("מגזר א") ומגזר אופנת ילדים ("מגזר ב"). בתקופת הדיווח הקודמת החברה טעתה והכירה במגזר א' בהכנסות ביתר בסך של 14 מיליון ₪ ומנגד בהכנסות בחסר במגזר ב' באותו הסכום. תיקון הטעות לא השפיע על הרווח הנקי וההון של החברה. עם זאת, תיקון הטעות הוביל לגידול בשיעור של כ- 20% ברווח המדווח של מגזר א' וקיטון ברווח המדווח של מגזר ב' בשיעור של כ- 20%. החברה סבורה כי הדרך הראויה להעריך את חלק המגזר ביחס לכלל פעילותה הוא לפי היחס שבין רווחי המגזר המדווחים לבין סך רווחי החברה. רווחי מגזרים א' וב' מהווים (כ"א) - 33%

מרווחי המגזרים, בהתאמה. לפיכך, רף המהותיות של כל אחד מהמגזרים אי' ובי' צריך להיות מוכפל פי 3. בהתאם לאמור מתקימת ביחס לכל אחד מהמגזרים החזקה כי הטעות היא מהותית.

2. זיהוי שגוי של מגזרים ברי דיווח (השמטת נתוני מגזר) – חזקה כי טעות בזיהוי מגזרים ברי דיווח מהווה טעות מהותית.

דוגמא 17

חברה אבג ("החברה") היא חברת אנרגיה ישראלית. לחברה מגזר תדלוק ומגזר חנויות נוחות. החברה קיבצה את מגזר חנויות הנוחות יחד עם מגזר התדלוק חלף הפרדתם והצגת מגזר חנויות הנוחות בנפרד. לאחר שבחנה החברה את הנושא מחדש הגיעה למסקנה כי קיבוץ המגזרים הוא שגוי ואינו נאות בשל העובדה שלכל אחד מהמגזרים האמורים מאפיינים כלכליים שונים. לפיכך הסיקה החברה כי הטעות מהותית.

4. הוראות נוספות

א. בחינת מהותיות של מספר טעויות

כאשר מתגלות באותם דוחות כספיים מספר טעויות, יש לבחון הן את ההשפעה על הדוחות הכספיים שיש לכל טעות בנפרד והן את ההשפעה על הדוחות הכספיים שיש למכלול הטעויות יחד, כאילו היו טעות אחת.

יובהר כי, כאשר ההשפעה של טעות כלשהי, בפני עצמה, נחשבת למהותית, לא ניתן להתעלם או לבטל השפעה זו על ידי טעויות אחרות בעלות השפעה "מקזזת"⁷. כך למשל, כאשר טעות, שבפני עצמה נחשבת למהותית, מביאה לגידול בסעיף ההכנסות, לא ניתן לטעון שהיא אינה מהותית לאור טעות אחרת המביאה לגידול מקביל בסעיף ההוצאות, וזאת על אף שסעיף הרווח הנקי אינו מושפע ממכלול הטעויות.

דוגמא 18

חברה אבג ("החברה") היא חברה בתחום הקמעונאות. במהלך הכנת הדוחות לתקופה השוטפת החברה מצאה מספר טעויות בתקופת דיווח קודמת כדלקמן: (1) טעות ברישום הוצאות פחת בחסר - סכום הטעות אינו מהותי בהתאם למבחנים הכמותיים (הון ורווח); (2) טעות בהצגת הכנסה בדוח רווח והפסד על בסיס נטו חלף הצגתה על בסיס ברוטו. תיקון הטעות העלה את מחזור ההכנסות בכ- 11%, ומנגד הקטין בכ- 1% את שיעור הרווחיות הגולמית בתקופה האמורה. בהתחשב בתוצאות תקופות קודמות תיקון הטעות הצביע על המשך שחיקה ברווחיות החברה; (3) טעות בדוח תזרים מזומנים אשר תיקון שלה הגדיל את התזרים השלילי מפעילות שוטפת בעשרות מיליוני ש"ח. החברה הכירה בטעויות המצטברות כטעות מהותית כתוצאה ממכלול הטעויות שהובילו להעמקה משמעותית בתזרים שלילי מפעילות שוטפת, וטעויות בדוח רווח והפסד, שחיקה וקיטון בשיעור הרווח הגולמי עקב גידול במחזור המכירות וגידול בהוצאות הפחת ששיקפו הרעה במצבה העסקי והפיננסי של החברה.

⁷ בעניין זה ר' סעי' 76 ל- Practice Statement ודוגמא N. בסעי' 76 נכתב:

"In general, if an error is individually assessed as material to an entity's financial statements, the existence of other errors that affect the entity's financial position, financial performance or cash flows in the opposite way, does not make the error immaterial, nor does it eliminate the need to correct the error".

ב. טעות בדוחות מצורפים וטיוטות תשקיף

כאשר התגלתה טעות בדוחות שאינם הדוחות המאוחדים של התאגיד אלא דוחות אחרים אשר צורפו לדוחות הראשיים (לדוגמה - דוח כספי נפרד, דוחות פרופורמה, דוחות חברה כלולה מצורפת) (להלן – "התאגיד האחר") המהותיות תיבחן ביחס לדוחות התאגיד האחר.⁸ כך לדוגמה יש לבחון את הטעות בהתאם לספים הכמותיים שפורטו לעיל ביחס לרווח ולהון של התאגיד האחר. העובדה שהדוחות אינם הדוחות המאוחדים אינה, כשלעצמה, משפיעה על ניתוח המהותיות. משכך, יתכנו מקרים בהם הטעות בתאגיד האחר תחשב כטעות מהותית אף שלא נפלה טעות מהותית בדוחות המאוחדים של התאגיד. עם זאת, במקרים גבוליים, בהם קשה להכריע האם הטעות היא מהותית ניתן להביא בחשבון את העובדה שהטעות נפלה בדוחות שאינם הדוחות המאוחדים של התאגיד המדווח כשיקול מקל.

בדומה לכך, כאשר התגלתה טעות בדוחות שהוגשו לרשות ניירות ערך ולא פורסמו לציבור (כגון בטיטות תשקיף), ניתוח מהותיות הטעות יעשה בהתאם לעקרונות המפורטים במסמך זה. עם זאת, במקרים גבוליים, בהם קשה להכריע האם הטעות היא מהותית ניתן להביא בחשבון את העובדה שהטעות נפלה בדוחות שאינם פומביים כשיקול מקל.

5. סתירת חזקות

כאמור בפתח ההחלטה, בהגדרת המונח "מהותי" בתקן חשבונאות בינלאומי 1, הצגת דוחות כספיים, מובהר כי המהותיות תלויה בגודל (נדבך כמותי) ובמהות ("nature", נדבך איכותני) של הטעות בהתחשב במכלול הנסיבות. בהחלטה זו פורטו חזקות הן לנדבך הכמותי והן לאיכותני.

במקום שבו מתקיימות החזקות הכמותיות, די בכך כדי להסיק כי חזקה שהטעות היא מהותית. אי התקיימות שיקולים איכותניים המתוארים במסמך לעיל אינה מספיקה כדי לסתור את הספים הכמותיים. אלו נסיבות נוספות שמעידות על מהותיות אף במקום שבו החזקות הכמותיות אינן מתקיימות.⁹

⁸ בעניין זה ר' סעי' 13-15 ל- Practice Statement ודוגמא D. בסעי' 13 נכתב:

"When making materiality judgements, an entity needs to consider the impact information could reasonably be expected to have on the primary users of its financial statements. **Those primary users are existing and potential investors, lenders and other creditors**" (ההדגשות אינן במקור)

במענה לנסיבות המוצגות בדוגמא D נכתב:

"When making materiality judgements in the preparation of its financial statements, **the entity does not reduce its disclosures to only those of interest to its parent or its existing creditors**. The entity also considers the information needs of potential investors, lenders and other creditors when making those judgements." (ההדגשות אינן במקור)

⁹ בעניין זה ר' סעי' 52-55 ל- Practice Statement. בסעי' 53 נכתב:

"Although there is no hierarchy among materiality factors, assessing an item of information from a quantitative perspective first could be an efficient approach to assessing materiality. If an entity identifies an item of information as material solely on the basis of the size of the impact of the transaction, other event or condition, the entity does not need to assess that item of information further against other materiality factors. In these circumstances, a quantitative threshold—a specified

עם זאת, במקרים מסוימים ניתן יהיה לסתור את החזקה הכמותית. להלן התייחסות לסוגים עיקריים של מקרים שבהם עשוי תאגיד להגיע למסקנה, לאחר שקילת מכלול הנסיבות כי סתר את החזקה הכמותית:

א. בחינת מהותיות בדוחות ביניים - תאגיד יוכל לקבוע כי טעות בדוחות ביניים אשר עברה אחד או יותר מהספים הכמותיים התוצאתיים, אך לא עברה את הסף הכמותי המאזני, לא תיחשב כטעות העומדת בחזקה הכמותית, ובלבד שמתקיימים שני התנאים הבאים במצטבר: 1. הטעות אינה מהותית ביחס לרווח או הפסד (הנקי והכולל) לשנה בכללותה (ואם טרם קיימים בידי התאגיד נתונים לשנה שלמה – ביחס לארבעת הרבעונים האחרונים); 2. לדעת התאגיד על אף שהטעות היא מהותית מבחינה כמותית ביחס לתוצאות הרבעון, היא לא עשויה להשפיע באופן מהותי על החלטות משתמשים בדוחות, שכן מדובר בסעיף שמשקיעים אינם נוהגים להעריך על בסיס נתוני תקופת ביניים אלא על בסיס נתוני שנה מלאה.

דוגמא 19 –

חברה אבג ("החברה") היא חברת תעופה. החברה נוהגת כדבר שבשגרה להחליף חלק מצי המטוסים בכל שנה (במועדים בלתי קבועים). החברה הכירה בדוחות הרבעון השני ברווח ממכירת אחד המטוסים. לאחר פרסום הדוח גילתה החברה כי נכון ליום 30.06 טרם התקיימו התנאים להכרה ברווח והיה עליה להכיר ברווח רק בדוחות רבעון שלישי. הרווח שהכירה החברה עמד בסף הכמותי התוצאתי ביחס לרווחי הרבעון השני אך אינו עומד בסף הכמותי התוצאתי ביחס לרווח של שנה שלמה. להערכת החברה, משתמשים המנתחים את תוצאות החברה אינם מבססים את הנחותיהם לגבי רווח עתידי ממימוש רכוש קבוע על נתוני רבעון בודד מאחר שמדובר בנתון תנודתי. לאור כך הסיקה החברה כי החזקה הכמותית אינה מתקיימת.

דוגמא 20

חברה אבג ("החברה") היא חברה העוסקת במתן אשראי לפרויקטי נדל"ן. במהלך העבודה על דוחות רבעון שלישי גילתה החברה כי בדוחות רבעון שני רשמה הפרשה להפסדי אשראי בגין אחד מלקוחותיה בסכום גבוה מהנדרש שכן התעלמה מבטוחות שהעמיד הלקוח. ההוצאה שנרשמה ביתר בגין ההפרשה מקיימת את הסף הכמותי התוצאתי ביחס לרווחי הרבעון השני אך אינה עומדת בסף הכמותי התוצאתי ביחס לרווח לתקופה של שנה שלמה. להערכת החברה, משתמשים המנתחים את תוצאות החברה אינם מבססים את הערכותיהם בדבר הפסדי אשראי על בסיס רבעון בודד שכן מדובר בנתון תנודתי אלא על סמך תוצאות תקופה ממושכת יותר. לאור כך הסיקה החברה כי החזקה הכמותית אינה מתקיימת.

דוגמא 21

חברה אבג ("החברה") היא חברת ביטוח. בדוחות רבעון שני הכירה החברה ברווח בגין עליית ריבית חסרת סיכון. במהלך העבודה על דוחות רבעון שלישי גילתה החברה כי בגין טעות חישובית הרווח שבו הכירה התבסס על ריבית חסרת סיכון הגבוהה ב-0.05% מהנתון המדויק. הרווח שנרשם ביתר בגין הטעות מקיים את הסף הכמותי התוצאתי ביחס לרווחי הרבעון השני אך אינו עומד בסף הכמותי ביחס לרווח לתקופה של שנה שלמה. להערכת החברה, משתמשים המנתחים את תוצאות החברה אינם מבססים את הערכותיהם בדבר השפעות הריבית על בסיס רבעון בודד שכן מדובר בנתון תנודתי ולפיכך משקיעים נוהגים לבסס את הערכותיהם על סמך תוצאות תקופה ממושכת יותר. לאור כך הסיקה החברה כי החזקה הכמותית אינה מתקיימת.

level, rate or amount of one of the measures used in assessing size—can be a helpful tool in making a materiality judgement. However, a quantitative assessment alone is not always sufficient to conclude that an item of information is not material. The entity should further assess the presence of qualitative factors." (ההדגשות אינן במקור)

ב. תאגיד ששוויו אינו מבוסס על נתונים בפועל - כחלק מבחינת מכלול הנסיבות, במקרים **חריגים**, שבהם ניתן להיווכח **בנקל** כי תמחור ניירות הערך של התאגיד במהלך המסחר בבורסה כלל אינו מבוסס על הרווח וההון בדוחות הכספיים וכי הוא מבוסס על הערכות לנתונים עתידיים שונים **משמעותית** מאלו הקיימים, עשויה טעות המקיימת את החזקות הכמותיות להיות בלתי מהותית. זאת מאחר שקבלת החלטות ההשקעה מבוססת על תמחור רווח צפוי השונה לחלוטין מזה המשתקף בדוחות הכספיים ואשר הערכות משתמשים לגביו לא צפויות להיות מושפעות באופן מהותי כתוצאה מהטעות. במקרים מסוג זה עשויה החברה לסתור את החזקה הכמותית בדרך של בחינת היקף הטעות ביחס לנתונים אלטרנטיביים צפויים המשתקפים את שווי החברה. יודגש כי הבאה בחשבון של נסיבות אלו רלוונטית רק במקום שבו ניתן להניח כי הטעות (תחת הבחינה אל מול נתונים אלטרנטיביים) לא צפויה הייתה להיות אף היא גדולה יותר (כך שהייתה עוברת את רף המהותיות גם ביחס לנתונים האלטרנטיביים). רק ככל שניתן להצביע **ברמת סבירות גבוהה** שהטעות לא תהיה מהותית ביחס לנתונים האלטרנטיביים אז ניתן לסתור את החזקה הכמותית.

דוגמא 22

חברה אבג ("החברה") עוסקת בפעילות מחקר ופיתוח. החברה היוונה עלויות פיתוח לנכס בלתי מוחשי הואיל וסברה שהתקיימו התנאים שנקבעו לכך בתקני החשבונאות המקובלים. לאחר מספר חודשים החברה מצאה כי חלק מהעלויות שהוונו לא עמדו בתנאים האמורים ומשכך היה עליה להכיר בהוצאה חלף הכרה בנכס. השפעת הטעות על ההפסד הנקי והכולל הייתה הכרה בהוצאה נוספת של כ-5 מיליון ₪ המהווה כ-20% מההפסד הנקי והכולל של החברה באותה שנה. ההון המיוחס לבעלים של החברה הוא כ-100 מיליון ₪. החברה נסחרת לפי שווי של כ-3 מיליארד ₪ המבוסס (לפי הערכת הנהלת החברה) על אמון רב של המשקיעים במוצר שאותו מפתחת החברה ומההכנסות והרווח המשמעותי הצפויים ממנו בעתיד. בדומה לשנה הנוכחית, גם בשנתיים האחרונות לחברה הפסד נקי וכולל בסכומים של כ-25 מיליון ש"ח לשנה הנובעים מכך שלחברה אין הכנסות והיא מכירה בעלויות מו"פ ברווח או הפסד. החברה הסיקה שמדובר בנסיבות בהן בחינת החזקה הכמותית ביחס לרווח בפועל לא תשקף את האופן בו משתמשים מעריכים את שווי החברה וכי לפיכך ניתן לבחון את מהותיות הטעות ביחס לנתונים תיאורטיים המתיישבים עם נתוני השוק. משכך, על אף שהטעות מקיימת את הספים הכמותיים התוצאתיים, הרי שבחינת הטעות ביחס לנתונים אלטרנטיביים מצביעה על כך שאין לראות בטעות ככזו שמקיימת את הספים הכמותיים, כיוון שלהערכתה העלאה של הוצאות החברה החזויות בתקופות עתידיות בסכום של 5 מיליון ₪ (בנסיבות המקרה היציאה שלא הוכרה כהוצאה אינה כזו שצפויה לצמוח באופן משמעותי בשנים עתידיות) הייתה משפיעה באופן זניח על שווי החברה העומד על 3 מיליארד ₪ ואשר מבוסס על צפי לרווחיות שנתית עתידית בשיעורים כאלו שביחס אליהם 5 מיליון ש"ח הוא סכום לא מהותי ברמת וודאות גבוהה.

דוגמא 23

חברה אבג ("החברה") עוסקת במתן שירותים. החברה משלמת עמלות לסוכנים בגין התקשרות לראשונה עם לקוחות ("העמלות"). החברה הציגה בשנים האחרונות צמיחה משמעותית. החברה נסחרת לפי מכפיל הון עצמי של 10 ומכפיל רווח של 50 המאפיינים חברות בתחילת פעילותן. החברה מניחה שהשווי הגבוה מבוסס על תחזיות להמשך צמיחה משמעותית תוך שמירה על שיעור רווחיות דומה לזה שמוצג בדוחות הכספיים. החברה גילתה טעות בסכום העמלות שנרשם בדוחות הכספיים בתקופות קודמות. הטעות מהווה כ-10% מהרווח הנקי והכולל של החברה באותן שנים. החברה בחנה האם ניתן לסתור את הספים הכמותיים בשל העובדה שהטעות אינה מהותית ביחס לרווח הנקי והכולל שניתן להניח שעומד בבסיס הערכות לנתונים עתידיים ואשר עליהם מבוסס השווי של החברה ("נתונים עתידיים"). החברה הסיקה שלא ניתן לסתור את החזקה כיוון שהעמלות הינן חלק מההוצאות שצפויות לגדול בעתיד עם המשך הצמיחה של החברה. בחינת השפעת הטעות המשקללת את הגידול

הצפוי בהוצאות אלו מצביעה על כך שלא ניתן לומר בבירור שהיא אינה צפויה להשפיע מהותית גם על הערכת הנתונים העתידיים ועל שווי החברה.

דוגמא 24

בנתוני דוגמא 23 לעיל הניחו כעת שהטעות שגילתה החברה הייתה בקשר להוצאות המיוחסות להכירת המשרדים מהם היא פועלת. החברה הסיקה שניתן לסתור את החזקה כיוון שהוצאות האמורות צפויות להיוותר ללא שינוי משמעותי בשנים הבאות וזאת בשונה מסעיפים אחרים, כגון: ההכנסות, אשר צפויים לגדול באופן משמעותי. משכך משקלה הצפוי של הטעויות מהנתונים העתידיים המבססים את שווי החברה צפוי להיות נמוך מהספים הכמותיים וניתן לומר ברמת סבירות גבוהה שהטעות אינה משפיעה באופן מהותי על הערכת הנתונים העתידיים ועל שווי החברה.

ג. תאגיד שבתקופת הדיווח הרווח או ההפסד (הנקי או הכולל, לפי העניין) של התאגיד הוא נמוך ביותר, כל טעות, ולו הקטנה ביותר, עשויה לעבור את הספים הכמותיים התוצאתיים - בנסיבות חריגות בהן טעות עברה אחד או יותר מהספים הכמותיים התוצאתיים, אך לא עברה את הסף הכמותי המאזני, ניתן לסבור כי בנסיבות העניין, הספים הכמותיים התוצאתיים מובילים לתוצאה בלתי סבירה שכן כמעט כל טעות תקיים את הספים הכמותיים התוצאתיים. במקרים אלו יכול התאגיד לבחור להשתמש במבחנים אלטרנטיביים ככל שהוא סבור שהמצב האמור זמני ואינו מייצג את היקף הרווח או הפסד (הנקי והכולל) השכיח שלו.

דוגמא 25

חברת אבג ("החברה") עסקה בעבר בחיפושי גז ונפט. החברה מכרה בתחילת השנה את זכויותיה במאגר שהיווה את עיקר פעילותה בתמורה ל-500 מיליון ₪ התואם לערך המאגר בספרי החברה ומאותה העת ועד סוף השנה עסקה רק בהמשך פיתוח מספר מאגרים קטנים ובלתי מהותיים (ביחס למאגר שמכרה). נכון לסוף השנה החברה נותרה עם המזומנים שקיבלה בתמורה למימוש ואין לה חוב פיננסי והיא נסחרת בבורסה בשווי הקרוב למזומנים שבקופה (500 מיליון ₪). לאור מימוש המאגר העיקרי בתחילת השנה, במהלך השנה לחברה לא היו הכנסות והיו לה הוצאות הקשורות לחיפושי נפט בסכום של 5 מיליון ₪. לאחר פרסום הדוחות מצאה החברה כי נפלה טעות בדוחות שכן הוצאות שנרשמו בשנה זו היו צריכות להירשם בשנה עוקבת כך שההוצאות נרשמו ביתר בסכום של 500 אלף ₪ וההפסד בפועל נמוך בכ-10% מההפסד שהוצג בדוחות. בנסיבות המקרה החברה הסיקה כי המשתמשים בדוחות רואים בחברה כמעין "קופת מזומנים" והפעילות הקיימת שלה כמעט ואינה משפיעה על החלטות משתמשים בדוחות. לפיכך, ובהעדר נסיבות איכותיות אחרות הסיקה החברה כי מדובר בטעות שאינה מהותית.

דוגמא 26

חברת אבג ("החברה") היא חברת נדלן מניב. מאזן החברה מורכב מנכסי נדלן מניב שערכם 10 מיליארד ש"ח הממומן בהון עצמי בלבד. במשך תקופה של למעלה מעשור הרווח הנקי של החברה עמד על מאות מיליוני ש"ח. עם זאת, בכל אחת משלוש השנים האחרונות, הכירה החברה בהפסד מירידת ערך בגין עליית הריבית במשק וירידה בשיעורי התפוסה. הפסדי החברה מירידת ערך בכל אחת משנים אלו עמדו על 500 מיליון ₪ - סכום דומה לרווחיות התפעולית (לפני ירידת ערך) שהפיקה החברה מפעילותה. לאור כך הרווח הנקי של החברה בשנים אלו היה זניח ביחס לפעילותה (בין 10 ל-20 מיליון ₪ בכל שנה). מבדיקת החברה עלה כי הכירה באחד מנכסיה בהכנסות משכירות על בסיס מזומן חלף בסיס צבירה ובשל כך הכירה בהכנסות וברווח ביתר בסכום של 2 מיליון ₪ המהווים 20% מהרווח הנקי לאותה שנה. החברה בדעה כי שימוש בסף הכמותי של 5% מהרווח (500 אלף ₪) אינו מתאים לנסיבותיה של החברה, שכן תוצאתו הנמוכה נובעת מקיזוז רווחי החברה מפעילותה בהפסדים מירידת ערך ולכן, ובהתחשב בכך שהחברה צופה כי בעתיד תחזור לרווחיות דומה לזו שהייתה רגילה לה בעבר, הסיקה כי ניתן לסתור את החזקה הכמותית במקרה זה. בהעדר נסיבות איכותיות אחרות הסיקה החברה כי הטעות אינה מהותית.

ד. **טעות בפריט שאינו ניתן למדידה באופן מדויק** - בנסיבות בהן מסקנת ניתוח המהותיות היא גבולית ניתן להביא בחשבון, ככל שרלוונטי, את העובדה שהטעות נפלה בפריט שאינו ניתן למדידה באופן מדויק כשיקול מקל (ולהסיק כי הטעות אינה מהותית).

ה. **טעות הנוגעת לעניין חד פעמי** - במקרה שנפלה טעות הנוגעת לעניין חד-פעמי (כהגדרתו לעיל), ניתן לקבוע כי לא מתקיימים הספים הכמותיים גם אם מתקיימים הספים הכמותיים **התוצאתיים**. עם זאת, נטרול עניין חד פעמי צריך להיערך בהירות הראויה ויש לבסס כי הטעות הנוגעת לעניין החד פעמי לא הייתה צפויה להשפיע על החלטות משקיעים. משכך, הנטרול מותנה בעמידה בשני תנאים. הראשון הינו לוודא שסכום הטעות נמוך באופן משמעותי מ-5% מההון המיוחס לבעלי המניות ומקום שבו שווי השוק בבורסה נמוך מהותית מההון העצמי, שסכום הטעות גם נמוך באופן משמעותי מ-5% משווי התאגיד.

דוגמא 27

חברה אבג ("החברה") עוסקת בייצור נייר. מחסן של החברה, לרבות המלאי שהיה מאוחסן בו, נשרף ונגרם לה נזק. החברה הכירה בהפסד בגובה הנזק ומנגד ברווח בגין נכס שיפוי באותו הסכום. לאחר מספר חודשים החברה מצאה שהיא שגתה בכך שהכירה בנכס שיפוי שכן היא לא עמדה בכללי הכרה שנקבעו בתקינה החשבונאית. השפעת הטעות על הרווח הנקי הייתה גבוהה מ-5%, ההשפעה על ההון הייתה נמוכה מ-2% וסכום הטעות מהווה פחות מ-5% משווי השוק של החברה.

החברה לא חוותה אירוע שריפה בעבר ואינה צופה שאירוע זה והשפעתו מעלים את הסבירות להתרחשות אירועים דומים בעתיד. לפיכך, לפי הערכת המשקיעים לא התחשבו מלכתחילה בהפסד מהשריפה ובהכרה בנכס השיפוי בהערכתם בעניין הביצועים העתידיים של התאגיד ומשכך ההשפעה המקסימלית של האירוע על שווי התאגיד לשלילה היא גבוהה סכום השיפוי. בהתאם לאמור, החברה הסיקה שלא מתקיימות החזקות הכמותיות להיות הטעות מהותית.

דוגמא 28

בנתוני דוגמא 27 לעיל יש להניח כעת שהחברה נסחרת לפי שווי שוק המהווה 40% בלבד מהונה העצמי. בנסיבות אלו החברה בחנה את השפעת הטעות החד פעמית ומצאה כי היא מהווה 5% משווי השוק שלה ולפיכך לא ניתן לסתור בנסיבות אלו את החזקות הכמותיות כפי שאפשר היה בדוגמא 27.

6. טעות בלתי מהותית בדוחות כספיים בתקופות קודמות אשר זקיפתם לתקופה

השוטפת תהיה בעלת השפעה מהותית

מצא תאגיד במסגרת הכנת הדוחות הכספיים כי נפלה טעות בדוחותיו הכספיים בתקופות דיווח קודמות אשר אינה מהותית ביחס לדוחות הכספיים לתקופות האמורות בהתאם לספים הכמותיים ולשיקולים איכותניים כמפורט לעיל, אולם לו יבוצע תיקון של הטעות וזקיפת ההשפעה בתקופה השוטפת, תהיה לכך השפעה מהותית ביחס לתוצאות תקופת הדיווח השוטפת (למשל באופן שזקיפת ההשפעה המצטברת של תיקון הטעות לתקופת הדיווח השוטפת, תביא לטעות מהותית בתוצאות תקופת הדיווח השוטפת), רשאי התאגיד, חלף תיקון הטעות בדרך של תיקון טעות מהותית (כמתואר בחלק ב' של מסמך זה), לתקנה על דרך תיקון מספרי השוואה ועליו להציג

תיקון זה כ"הצגה מחדש בגין התאמה לא מהותית של מספרי השוואה" במסגרת הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת ללא צורך בפרסום מחדש של הדוחות הכוללים את הטעות.¹⁰

במקרה כאמור, יסמן התאגיד את הסעיפים בדוח בהם בוצע תיקון כ"הצגה מחדש בגין התאמה לא מהותית של מספרי השוואה", תוך מתן גילוי תמציתי בביאורים לדוחות הכספיים בדבר פרטי התיקון שבוצע בדוחות.

למיותר לציין כי ככל שבחינה זו נערכת ביחס למספר טעויות אזי יש לבחון את השפעתן על הדוחות הכספיים לתקופות האמורות ביחד ולחוד.

דוגמא 29

חברה אבג ("החברה") גילתה במהלך הכנת הדוחות הכספיים השנתיים שלא נרשמה הוצאה בסך 2 מיליון ₪ בכל אחת מארבע השנים הקודמות לתקופת הדיווח השוטפת (שנים 1-4). החברה בחנה את מהותיות הטעות ביחס לתקופות הדיווח הקודמות ומצאה שהטעות לא היתה מהותית ביחס לאף אחת מהן. עם זאת, זקיפת ההשפעה המצטברת של תיקון הטעות של תקופות קודמות בדוח הכספי השנתי של התקופה השוטפת תוביל לטעות מהותית בתקופה השוטפת. החברה תיקנה את הטעות על דרך של תיקון מספרי השוואה כ"הצגה מחדש בגין התאמה לא מהותית של מספרי השוואה".

חלק ב – הדיווחים הנדרשים עקב תיקון טעות בדוחות הכספיים

בהתאם להוראות IAS 8, בדוחות הכספיים הראשוניים שאושרו לפרסום לאחר גילוי טעות מהותית, על התאגיד לתקן את הטעות בדרך של הצגה מחדש. כן נקבעו הוראות גילוי בנוגע לטעות שעל תאגיד לכלול בדוחות הכספיים הראשוניים שבהם הטעות תוקנה.

לצד זאת התקנות קובעות הוראות נוספות החלות על תאגיד שנפלה טעות מהותית בדוחות כספיים או בדוחות כספיים ביניים שלו. להלן הדרישות שנקבעו בתקנות והבהרות בנוגע אליהן:

א. פרסום דוחות מתוקנים (תקנה 2 לתקנות)

- (1) הדוחות המתוקנים ידווחו בטופס דיווח ת939 (ולא בטופס ת-930 מתקן).
- (2) בהתאם להגדרת "דוחות מתוקנים" בתקנה 1 לתקנות, בפרסום מחדש של הדוחות התאגיד נדרש לפרסם מחדש את כל חלקי הדוחות התקופתיים או הרבעוניים לרבות פרק תיאור עסקי התאגיד; דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד; דוחות כספיים; פרטים נוספים על התאגיד; ודוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי.
- (3) תאגיד אינו נדרש לפרסם מחדש דוחות מתוקנים (מכוח תקנה 2א) בגין טעויות שנפלו בדוחות שדיווח קודם לדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שדיווח טרם גילוי הטעות.

¹⁰ בעניין זה ר' סעי' 77-80 ל- Practice Statement ודוגמא O. במענה לנסיבות המוצגות בדוגמא נכתב: "When making its materiality judgements in the preparation of the current-period financial statements, the entity concluded that the cumulative error was material to the current-period financial statements. In this scenario, the entity does not need to revisit the materiality assessments it made in prior periods. However, because in the current period the cumulative error has become material to the current-period financial statements, the entity must apply the requirements in IAS 8 to correct it." (ההדגשות אינן במקור)

- (4) תאגיד רשאי שלא לפרסם דוחות שנתיים מתוקנים (מכוח תקנה 2א), אם קודם חלוף המועד האחרון לפרסומם לפי תקנה 2א(א) יפרסם דוחות כספיים שבהם יתקן את הטעות באמצעות תיקון מספרי השוואה.
- (5) מודגש כי אין באמור בסעיפים (3) ו-(4) בכדי לגרוע מסמכות סגל רשות ניירות ערך לדרוש, בנסיבות מיוחדות, פרסום מחדש של דוחות כספיים נוספים.
- (6) המועד הקובע לפרסום דוחות מתוקנים בהתאם לתקנה 2א אינו משתנה גם אם התאגיד מוצא טעות מהותית נוספת לאחר פרסום הדוח המיידית בדבר הטעות אך עובר למועד פרסום הדוחות המתוקנים. במקרים אלו, ככל שהתאגיד סבור שהוא לא יעמוד בלוחות הזמנים שנקבעו בתקנה 2א עליו לפנות לסגל הרשות בבקשת אורכה זמן סביר מראש.

דוגמא 30

חברה אבג ("החברה") גילתה עובר למועד פרסום הדוחות הכספיים לרבעון השני של השנה הנוכחית טעות מהותית בדוח רבעון שני של שנה קודמת. החברה תיקנה את הטעות באמצעות הכללת מספרי השוואה מתוקנים במסגרת הדוחות הכספיים לרבעון השני של השנה הנוכחית.

דוגמא 31

בנתוני דוגמא 23 לעיל הניחו כעת שהחברה גילתה את הטעות זמן קצר לאחר פרסום הדוחות הכספיים לרבעון השני של השנה הנוכחית (כך שהטעות חזרה על עצמה במסגרת מספרי השוואה של דוחות אלו). החברה פרסמה מחדש דוח מתוקן לרבעון השני של השנה הנוכחית בו תוקנה הטעות באמצעות תיקון מספרי השוואה.

ב. פרסום דוח מיידית (תקנה 30ב)

- (1) המידע הנדרש בתקנה 30ב(א)(4) או (5) ידווח בטופס ת935 ויכלול הצגה של כל התקופות בהן נפלו טעויות בדוחות הכספיים.
- (2) יודגש כי בהתאם לתקנת משנה (ב) גם אם במועד גילוי הטעות אין בידי התאגיד את מלוא המידע הנדרש בתקנות, עליו לפרסם דיווח מיידית אשר יכלול אומדן ראשוני של התאגיד בדבר המידע האמור והמידע המדויק הנדרש יובא בדוח מיד עם השגת המידע.
- (3) פרסום דוחות מתוקנים (טופס ת939) אינו פוטר מהחובה לפרסם דוח מיידית (טופס ת935).
- (4) החובה לפרסם דוח מיידית לפי תקנה 30ב חל ביחס לכל טעות מהותית שנמצאה בדוחות כספיים לתקופות עבר (אף אם עברה תקופה ארוכה מאז פרסום הדוח שנכללה בו טעות מהותית).

- ג. מתן הסבר לתיקון הטעות בדוח הדירקטוריון הנלווה לדוחות הכספיים הראשוניים שבהם תוקנה הטעות (תקנה 10ב) לתקנות).**